

TEY GOMLU FISKIFØRINI

Endurnýggjan av skipafloata okkara er hin mest brennandi spurningur her á landi, og mong eru tey uppskot, ið hava verið sett fram í hesum máli. Vit skulu her loyva okkum at prenta uppskot og viðmerkingar, sum Kj. Mohr hevur lagt inn á ting:

1. Løgtingið heimilar landsstýrið at kanna og seta fram lógaruppskot til komandi Ólavsokning 1957 um at avtaka tey gomlu skipini, ið eru bygd frá 1870 og upp eftir, og sum eru í so ringum standi, at skipssýnið noyðist at kondemnera tey.

2. Landsstýrið verður at útvega langfreistarlán uppí 5 mill. kr. Peningurin verður at nýta til studning og lán til ognarar av teimum gomlu skipunum til nýbyggingar í staðin fyri tað gamla skipið.

Viðmerkingar:

Spurningurin tey gomlu fiskiførini?

Tey seinastu árinna hava verið forøyska fiskivinnuni góð yvirhøvur.

Nýggir nýmótans trolarar eru komnir til landið, hvør aftaná annan, og teir hava higartil víst seg sum góð peningaflegging. Vónirnar til teirra hava eisini hildið, men treytin fyri at teir skulu bera seg væl, eru marknaðarvirkisfaktini, sum hava verið góð, og tað er at vóna, at tíðin framyvir verður eins góð, tí tað er nógvur peningur, sum er ílagdur.

Nýkeypini og umbyggingar av einstøkum trolarum hava fyri meginpartin fingið lán úr Realkreditstovninum, studningslán frá landsstýrinum og á einstøkum førum smávegis lán úr danska ríkisskassanum.

Kanna vit eftir, hvør ið hevur fingið hesar nýggju trolararnar, lán til umbyggingar m. v., má tað sigast, at tað eru tey stóru feløgin, sum eru farin undir hesi tiltøk, og er tað onki at siga til, tí tað er ikki hvønn mans fari at fara undir tiltik kepp.

Meðan endurnýggjan higartil hevur gingið væl framá, soleiðis at Føroyingar um ikki so nógv ár fara at hava ein stóran nýmótans trolaraflota, so má tað tó ikki gloymast, at okkara fiskiskipafloati er ikki bert trolarar ella rættari, at trolararnir hava verið minnitalið í skipafloatanum, men ein floati av øðrum minni og stórum førum, sum hava ein stóra týðning. Hesi forni geva arbeiði til ein meiriluta av fiskimonnum okkara, og er hetta soleiðis ein hovuðsstuðul undir føroyska landshúsarhaldi.

Til sammetingar:

Bert minni peningur hevur verið veittur til keyp av motorum og umvælingar av tiliknum skipum, og Realkreditstovnurin gevur ongi lán til tilíkk for, og er tað eisini, sum viðurskiðini nú í lotuni eru, lætt at skilja, tó roynt verður at fáa eina lánskipan í lag at koma fiskivinnuni til hjálpar, sum nýtir vanlig fiskifør, at stóða má takast til ein spurning, sum troðkar seg meira og meira fram, at tíðin nú er inni til handlingar, annars vil tað ganga útyvir hundraðir av góðum fiskimonnum, sum skulu bjarga føðini við okkara gomlu fiskiførum.

Tey gomlu sluppimar frá 30-unum (vit hava umleið 65 skip frá 1870—80 og uml. 32 frá 1890—1920) eru ein kreftskafið fyri okkara føroyska fiskisamfelag og oyggjanna økonomi yvirhøvur. Væl fiska tey eisini, tey hava havt góða sildaveiðu í seinastuni, men kann tað gagna, at ein skipari forvinnur væl á sildaveiðu, tá ið umvælingar og umsting av skipinum fer við øllum vinninginum og meira afturat.

Skipið er gamalt, motorurin ofta gamalur við, og hvussu mikið ið um-

vælt verður, so er skipið tó gamalt.

Tilhaldsrúmi umborð eru at finnst at, og oftari og oftari vil tað henda, at tilíkk skip liggja tað bestu tíðina av sildaveiðuni fyri manning, og tað er einki at kasta manningini fyri og heldur ikki eigararnar, tí skal skipið setast í toluigan stand, vil tað fara við meira enn øllum vinninginum, og ikki bert fyri eitt ár, men ár undan ári.

¾ av útreiðslunum til tey gomlu skipini fer út um skerastokkin og beint í havið, tí árið eftir skal líka mikið ofrast. Lekar og motorskaðar í hásezon hoyra til dagsins ordan.

Eitt einstakt dømi: ein slupp mátti 3 ferðir upp í sildatiðini fyri leka, neyðturviliga umvæld, tí tíðin er ikki til tað, og skal nú hava ein umvæling, so stóra, at tað í grundini ikki leysir seg at fara undir.

Tað má ikki haldast, at skipssýnisins krøv til tilíkk skip eru linlig, men tey eru tikin undir tí fyrisetning, at skipið skal vera í forsvartligum standi, til tryggileika fyri teir, sum umborð eru, men samstundis er tað einum greitt, at skulu krøv setast til fullkomna umvæling, sum var ynskilig, so fer eigarin í húsangang, t. v. s. at ein má hava tað fyrilit, sum verið hevur havt í mong ár, men skipini eldast ár undan ári, og tessvegna ringari og ringari, eins og mannheilsan verður ikki betri við árunum, og tann tíð nærkast, tá ið skipssýnið ikki sær seg fort fyri at geva hesum farheimilduttan at seta stór krøv til endurnýggjar, umvælingar v. m., at tað verður einstýðandi, at skipið verður lagt, tað vil yvirhøvur ikki loysa seg at umvæla tey meira.

Og sum tókk fyri sín innsats fær eigarin, sum ikki er av okkara ringastu monnum, oftast húsangangin, og sær mong árs arbeiði syndrasi millum fingrarnar. Spurningurin er, um forøyska samfelagið kann verða nógt við tilíka mannagongd.

Ein tilíkur maður vildi ætlandi, um hann varð gjerdur forur fyri at ognar nýtt skip, kunna arbeiði í mong ár afturat, og vildi har verið nakad at stremba eftir, tí eftir stutt áramál vildi hann fingið avrikað skip sitt og síðani í staðin havi eitt nýtt og gott amboduttan tær vanligu umvælingarnar, sum fara við øllum vinninginum.

Um vit gjørdur upp, hvussu nógv hesi gomlu skipini kosta føroyska samfelagnum í umvælingum árliga, vildu menn ætlandi otast.

Setið henda pening í nýbyggingar, og kondemnerið tey gomlu skipini, tað vil verða til gagn og signing hjá mongum og til sjeýnda og síðst hjá øllum samfelagnum.

Onkur vil haraftur ímóti siga, at hettar vil kosta nógvan pening. Sjálvandi vil tað tað, men meira kostar tað at shalda fíva í teimum gomlu skipunum.

Í 1930-unum var Danmark at siga í somu skóm. Teir gjørdur so har, at staturin keypti tey gomlu skipini har fyri so nógvan pening, at eigarin kundi fara undir nýbygging av somu stóð, sum tað gamla. Treytin fyri hesi «solu» var, at tað gamla skuldi hoggast upp, og eigarin bant seg til at byggja eitt líka so stórt skip.

Sjálvandi var henda lánskipan, sum hon í veruleikanum eisini var, dyr í býrjanini, men úrslitið ein nøgd av skipum, sum kundu forrenta og avskriva skipið, og samstundis til eigarin eitt avlop, har fyrr bert havi kundi væntast.

Ein tilíkk skipan má kunna skipast her í eini byggjaætlan til endurnýggjar av fiskiskipum uppí 150 ton yvir eini 15 ár, har eigarin fær eitt slag av

statsláni, soleiðis at eigarin sjálvur kann rinda 10 pst. av keypinum av tí nýggja skipinum og lat so tey 10 pst. og hinar avskrivningarar longjast yvir eitt longri áramál uppá 25 ár. Umsóknir vildu komið nógv, og tað er greitt, at ikki ber tí beinan vegin at fáa so nógv skip bygd, sum talan kann verða um, men verður býrjað við einum lángrunnari t. d. uppá 5 mill. kr., vildu rættiliga nógv skip kunna setast í gerð.

At tey fyrst og fremst verða sett í gerð í Føroyum, var ynskiligt, men tó ongint treyt, skal statsludningur fást, eiga ætlandi eisini danskar skipasmíðjur at fáa sín part, men føroyskar skipasmíðjur vilja hava nógv mikið kortini.

Tað vil alto so, at vit vera við til at stýðja forøyskt vinnulív, ongin skipasmíðja fær «deyðar» stundir, og eftir einum áramáli hava vit ikki bert ein trolaraflota, sum er nýmótans, men tað er av líka stórum týðningi, um

ikki av størri, ein fult tíðarhóskandi fiskifloata av havgangandi forum við góðum tilhaldsrúmmum, góðum maskinum og at kalla ongun umvælingar-útreiðslum, til gagns fyri samfelagið, ikki minst, tá ið avlopið av hesum skipum fer at gera seg galdandi.

Men nú má farast til verka, ikki í morgin, men á dag, mega vit taka støðu til spurningin, hann hevur skund, tí annars verður spurningurin loystur so, at tey gomlu skipini fara í ruin og taka sínar núverandi eigarar við sær, og her hevur samfelagið skyldu at hjálpa, teir ynskja ikki studning, men vilja bert vísa, at teir eru menn sjálvir og kunna, og ein vil fáa at siggja, at hesir menn eftir fáum hava komið sær burtur úr teirra fíggarligu neyð, sum tað í dag er at vera «eigari» av gomlum skipi, um ein vil ikki taka so til, at tað er tað gamla skipið, sum «eigur» og sýgur sín skipara (eigara), tí tað er veruleikin.

- KLAKKSVÍK Í DAG

Tantan, ið var framförd mikukvöldið og hókvöldið, verður í fyrsta umfari aftur framförd í kvöld og annaðkvöld. Millum áskoðararnar hóskvöldið vóru flest øll tey, ið leikaðu Tantana í Havn.

Eingin lástur var úti í seinastu viku. Fyrsti rættiligi útróðradagur hesa vikuna var mikudagin. Batarir fiski væl, eru komnir upp í 8000 pund.

Sjúrðarberg sigur frá ringum veðri og vánaligum fiskiskapi. Skálaberg selur væntuliga ikki fyrr enn mánadagin.

Við Tjaldrunum fóru 1000 tómar tunnur frá Tunnuvirkinum — seldar til Danmarkar.

Í dag giftast Harriet Danielsen, Fuglafirði og Jógván Isaksen, Klakksvík. Greta Rasmussen, Klakksvík, og Arnfinn Midjord, Tvøroyri, giftast eisini í dag.

Fødingardagar: 9. febr. Elsa Olsen Múla, 36, 13. febr. Tummas Kjølæs, 55, 15. febr. Bænd Johansen 87.

SOSIALURIN Viðmerkingar

14. sept. mælir til at brenna javnaðarmannappskotini. Teirra millum uppskotið um at veita fiskimonnum 1.000 kr. um mánaðin í minstuløn. Tjódvöldismenn aftur ímóti halda 650 kr. vera nógv mikið. Í-lendskir fiskimenn fáa meira enn 2 ferðir so nógv. 1.000 kr. um mánaðin gevur um árið — flestu fiskimenn eru burtur 6-7 mánaðir — einar 6-7.000 kr. Flest øll fastløn fólka fáa helvtina meira enn hetta. Húsarhaldskostnaðurin fyri eina meðal familju togar væl upp móti 10.000 kr. um árið. Hvussu skulu føroysk-

ar fiskimannafamiljur liva, tá ið tjódvöldismenn í hóslag við landsstýrissflokkinum ikki unna fiskimonnum so mikið sum helvtina av tí í løn, ið tað sambært prístalið kreyst til livins upphald?

So roynast álitismenn!

MILLUM UNGFÓLK

Báðir royndu at fáa somu gentu og spardu ikki at gera av, tá tað galt um at gera seg sum røtt stórmenni í eygum hennara, annar segði seg vera so kvikan, at hann vælt tordi lata menn skjóta við pili eftir sær, tí at hann kundi lættliga renna undan pilinum.

Hin helt, at tað var einki roysni. Ójavnit hann. Hann var so fermur, at hann sum einki kundi stökkja ljósið á kamari sínum, lata seg úr og vera komin at liggja í seingini, áðrenn tað varð vorðið myrkt.

— Pápi, tað stendur í blaðnum, at út er komin ein orðabók við fleiri túsund nýggjum orðum.

— Brenn blaðið áðrenn mamma tín sær tað!

Setið lýsing tygara
í
SOSIALIN

VALDEMAR LÜTZEN

Telf. 1020

Thorshavn.